

6138

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50.—Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 2'50

NOVA ORIENTACIÓ

—¡Per fi! Després de tants anys d' anar extraviats, hem trobat el bon camí.

LA SENMANA ULLADA POLITICA

El rey ha arribat de la seva excursió d'estiu; però en lloch de anar-se'n a Madrid s'ha quedat a la Granja. Per cert que ha cridat molt l'atenció que al passar per Segovia, ciutat plena de capellans, tan sols el bisbe acudís a l'estació a saludar-lo.

Se veu que la gent negra maniobra, havent-se donat la consigna de fer el buyt pera ofegar determinades tendències contràries al seu afany de predomini. Ja s'ha parlat, ademés, de una coalició de bisbes que tracten de presentar al rey una protesta contra l'actitud del Govern.

Lo més curiós del cas es que el Govern no fa res que valgui la pena en el sentit de reivindicar la llegitimitat preponderant del poder civil. Ab sols la derogació de la R. O. de 'n Vadillo relativa al matrimoni civil, ja se li ha atacat aquell terrible canó ab que preténia batre la fortalesa de la teocràcia.

El bisbe de Tuy publicà aquella famosa pastoral plena de conceptes ofensius contra el Romanones. El ministre de Gràcia i Justícia s'indignà, i en els primers moments pareixia que n'anava a fer una de les seves que sigués sonada. Fins amensava ab sortir del ministeri, en el cas de que 'ls seus companys se neguessin a secundar-lo. Però al últim se resignà a acceptar una fórmula acomodaticia para sortir del pas: la de suspendre de moment tota acció directa del Govern contra 'l prelat ofensor i anar a contar la cosa al Nunci, pera que aquest la transmetés al Papa. Del Vaticà havia de venir la solució.

Y la solució ja ha vingut y, segons asseguren, consisteix en una fregadeta d'orelles al bisbe recalitrant, que mes que de reprimenda té tot el caràcter de una paternal carícia. Al bisbe se li dona la rahó en el fondo, pero no en la forma. Ell y tots els que calen mitra tenen el dret de impugnar las midas del Govern si entenen que resultan contràries als interessos de la Iglesia; pero deuen ferho sempre en llenguatge moderat. De manera que 'l bisbe de Tuy ab sols retirar las expressions massa vivas de la seva pastoral, quedarà bé ab tothom, ab el Govern y 'l Vaticà... Y aquí no ha passat res, fins que de nou se suscitó un altre conflicte.

Tal es la miserable condició a que han portat al poder civil els governs de la monarquia. Fora d'Espanya no hi ha al món cap altra nació qu' estigui subjecta com la nostra al vassallatge del Vaticà. La teocràcia mana y governa, y ab el bú de desencadenar sobre 'l país una nova guerra civil, imposa en tot y per tot la seva santa voluntat. No sé qué mes podria succehir, si el plet dinástich tantas voltas plantejat a Espanya en el terreno de la forsa, s'hagués resolt en pro de la rama representant del absolutisme.

En aquesta situació de desprestigi, el Govern haurà de presentar-se davant de las Corts quan se reunixin en el próxim mes de octubre.

La situació López Domínguez, encare que ha recabat de 'n Maura promesas de benevolencia, está perduda. En Moret no passa per menos que per explicar las causas de l' última crisis, y no sab amagar prou bé las sevas ambicions de recuperar el poder perdit. En Montero Rios ha fet molt temps el raro, y encare que al últim s'ha decidit a acceptar la presidencia del Senat, es inquestionable que 'n porta alguna d'amagada. Y per lo que toca a 'n Cana-

lejas ningú li tren del cap que ha de ser el successor indiscutible del general dels canaris, y farà, per consegüent, tot lo imaginable per apurar la colilla. Per lo que 's veu, el partit lliberal porta 'l corch en las entranyas.

Entre las midas que intenta plantejar l' actual govern s'hi conta una nova Lley de escepció contra la anarquia, demostrantse una vegada més que aquests demòcratas ho resolen tot ab lleys escepcionals, que son la negació flagrant de las garantias consignadas en la Constitució del Estat.

Per la seva part en Navarrotreverter si no fá res encaminat a la supressió de l' odiada contribució de consums, establirà, en cambi, un considerable augment en las Cédulas Personals, y procurará qu' en una forma ó altra 's restableixi l' impost sobre la sal. Aixís anirém en camí de un nou monopoli. A no ser qu' en Navarrotreverter com tot el govern de que forma part, se vegi obligat a abandonar la poltrona, qu' en aquest cas haurá fet salat.

Las negociacions pera concertar un tractat de comers ab Fransa, han quedat, de moment, interrompudas; pero aixís y tot els centres industrials que tan alarmats se mostravan no poden estar massa tranquils.

Perque es manifesta la tendència del govern a adquirir compromisos per dessota de la segona columna del aranzel, a reserva de sotmetre després lo concertat a la sanció de las Corts; y aquesta tendència fá que cap industria se pugui considerar segura.

Y si 's té en compte que las negociacions ab Fransa se poden reanudar, ó bé que poden entaularse'n de novas ab Alemania, Inglaterra ó qualsevol altra nació poderosa, en condicions de dominar el nostre mercat interior en lo referent als productes de la industria, ja tenen els productors motiu més que suficient per estar frisosos.

Si cooperessin ab tota l' ánima a la tasca sardadora de destruir 'l las oligarquias imperants, atacarian el mal pel seu origen.

Morta la cuca, mort el verí.

De las partidas carlistas ó lo que fossen ja no se 'n parla. S'han desvanecut sense deixar rastre.

Lo que han deixat, sí, son algunas armas enterradas, que 's van descubrint paulatinament, ara en un bosc, ara en un camp, ara en una vinya.

Bó será que las trobin totas: no fos cas que grillesin y sortís una nova mena d' arbres que fessin fusells y paquets de municions.

PEP BULLANGA

Solidaritat revolucionaria y Solidaritat catalana

ESDE 'l retraiment del partit progressista, nunci de la Revolució, s'havien realitzats distintes intencions revolucionaries, y totas enterament havian fracassat.

No li faltavan a la causa de la Revolució foras importants y homes de gran prestigi, com el general Prim, una de las figuras més

grans del seu temps. Era l' héroe de la guerra civil, de la campanya del Marroch y de la retirada de Méjich, que s'havia forjat en el foc dels combats y modelat en las lluytas de la política. Son cos, acribillat de feridas, albergava un ánima varonil, dotada de una voluntat enérgica, indòmita. Quan ell digué que acabaria ab el trono de D.ª Isabel II, firmá una sentencia irrevocable.

Y no obstant de contar ab un prestigi inmens en tre 'l poble y en las mateixas filas del exercit, y a despit d'estar carregada l' atmósfera d' electricitat revolucionaria, se veyá impotent pera realizar ell sol la Revolució, actuant com actuava en nom del partit progressista.

Li fou menester buscar inteligencias y aliansas y las trobá fàcilment en el partit democràtic-republicà. En un instant s' olvidaren las diferencias que hi havia hagut sempre entre 'ls dos partits. Els progressistas, monárquichs ingénits, odiavan als demòcratas partidaris de la República. Els tenian per utopistas, demagogos y perturbadors, considerant que en més de una ocasió els demòcratas, per son ascendent en las masses populars sutretas de mica en mica a la causa del progressisme, 'ls havian posat obstacles en el camí del poder.

Pero totas aquestas diferencias, totas aquestas antipatias cessaren al solidarizarse 'ls dos partits pera cooperar a l' obra de la Revolució.

Y ja fou més important y més seria la nova tentativa revolucionaria realitzada pels dos partits coaligats el dia 22 de juny del any 1866. Sublevats els artillers del quartel de Sant Gil, Madrid se convertí en un camp de batalla, y estigué en un tris com la Revolució no conseguí en aquella jornada la victoria.

Per desgracia l' alsament sigué ofegat en sanch. Governava O'Donnell, jefe del partit de la Unió lliberal, qui 's mostrá crudel, inexorable en la represió. Un centenar de sargentos, que havian caygut presoners, sigueren bárbarament inmolats a las pocas horas de haverse rendit. Els homes més importants del partit democràtic, entre 'ls quals s'hi contavan Rivero, Becerra, Castelar, y Pi y Margall que havian pres una part activa en la lluyta, foren condemnats a mort en garrot vil, y la sentencia s'hauria cumplert inexorablement, si no haguessin lograt posarse a salvo.

Pero al poch temps els homes de la Unió lliberal se veyeren sopusats al partit moderat, encare més reaccionari y regressiu qu' ells mateixos. El trono no 's considerava segur sino rodejantse dels incondicionals, dels despotas, dels que sols ab el seu nom sembravan el terror. Un dia els moderats y els unionistas, ressentits y agravats, s'encontraren front a front en el Parlament, y el govern no trobá millor manera de desferse de la seva oposició que clausurar las Corts y enviar desterrats a Canarias als més significats personatjes unionistas, entre 'ls quals s'hi contava un bon número de generals.

Ab aquesta mida quedá patentada una volta més la certesa del antich adagi:—Deu enloqueix als que vol perdre.

Perque desde aquell instant el partit de la Unió lliberal girá també las espaldas al trono de D.ª Isabel II y s' adherí a la causa de la Revolució, que havia de adquirir, ab el seu concurs, una forsa imponderable.

Encare 'ls homes de la Unió lliberal portavan las mans tacadas ab la sanch dels mártirs del 22 de juny; encare resonava dintre del cor dels progressistas y demòcratas l' eco de las fatídicas descárregas que segaren la vida dels desventurats sargentos de Sant Gil.

Si en aquell temps de opressió s'hagués fet la

política de opinió que avuy se fa; si la premsa hagués sigut lliure y hagués estat oberta la tribuna dels meetings, magfica ocasió hauria trobat qualsevol governant través y poch escrupulós pera llançar-se a desbaratar la Solidaritat revolucionaria, reforçada a darrera hora ab l' adhesió y 'l concurs important dels unionistas. No li haurian faltat de segur a 'n González Brabo un ó més xerraires de loguer que s'haurian prestat a encalabrar a las masses populars, taxtant de contuberni immoral la inteligencia ab uns polítichs de antecedents reaccionaris y que ademés se presentavan esquitxats ab la sanch dels mártirs de la mateixa Revolució a la que ells llavoras, únicament per despit, pretenian cooperar.

Lo recent del succés hauria donat una forsa imensa a las excitacions y soflamas dels apóstols de la mentida, al actuar aparentment en nom de la moralitat pública, y en realitat en pró del despotisme imperant.—Nosaltres sols—haurian dit—ens bastém y sobrem pera portar a terme l' obra santa de la Revolució. Els sargentos de Sant Gil s' alsan indignats de la fossa pera rebujar als seus matadors, que no son ni poden ser revolucionaris, perque 'ls ho vedan els seus antecedents y 'ls seus propòsits. D' ells está separat el partit lliberal y 'l poble demòcrata per un riu de sanch.

Y en González Brabo y 'ls seus satélits s'haurian fregat las mans de gust. La Revolució hauria trobat un gran entorment ab aqueixas prèdicas venals y de mer caràcter efecista, sobre tot si haguessin produhit el calculat efecte en l' esperit simplista, ingénuo de las masses populars.

Afortunadament llavoras no podian usarse 'ls medis de la propaganda ni en la premsa, ni en el meeting, y si 'l govern els hagués autoriat sols per aquest cas concret, s'haurian fet sospitosos desde 'l primer instant y haurian donat un efecte contraproduhent.

Per altra part, las ansias de la Revolució palpitavan en totas las conciencias, y del mateix diable l'hauria admesa tothom, si 'l diable s'hagués prestat a ferla.

Se realisá la Solidaritat revolucionaria representada per tres elements distintos y que abarcavan una gamma de opinions com la que mediava entre 'ls doctrinaris unionistas, partidaris tot lo més de que D.ª Isabel II sigüés substituïda en el trono per la seva germana, esposa del Duch de Montpensier, y 'ls demòcratas que no passavan per menos que per una República radical.

La forsa efectiva l' aportaren els unionistas. Ells foren els que sublevaren l' esquadra fondejada en la badia de Cádiz; ells els que reuniren els batallons que 's bateren en els camps de Alcolea. Y no obstant, la seva solució no fou pas la que prevalgué. El mateix partit progressista, olvidant la seva significació histórica, hagué de donar un pas avant, acceptant y proclamant lo més substancial del credo democràtic.

Quí havia de dir que la declaració de principis, que figurava en la capsalera de *La Discusión* de don Nicolán Rivero, s'havia de convertir en la bandera de la Revolució!

Y aixó que 'ls demòcratas-republicans no disposavan de foras en l' exercit, qu' era l' únic element que demanava el general Prim pera realizar el fet revolucionari. Es ja sabut que sempre que 'ls guerrillers de la classe de paisans se presentavan al invicte general en son desterro, oferintli 'l concurs de tants ó quants homes armats, responfa invariablement:—No, deixeu-los tranquils als homes: pantalons vermells es lo que 's necessita.

Un article magistral

JOAN JUST NETEJA 'L SEU HONOR EN UN GOT D' AYGUA

LA sala estava frenética: las banderas rojas l' ompianen de un vent de revolta. Penjats de sas cadenetas els quinqués escampavan una llum esgroguehida y miserable que pugnava per' atravesar l' espessa fumerola de las pipas. Els bancots s' afileravan complertament plens d' espectadors; las feixugas columnas sostenian la galeria alta en qual empit apareixian alternats retratos, violins y liras; y sobre l' esquitif escenari, en una gran bandera color de sanch de bou s' hi llegia trassada en tinta negra aquesta inscripció: «Proletaris de tots els paisos, uniu-vos.»

El local servia 'ls dissaptes pera reunions revolucionarias, y 'ls diumenjes era saló de ball.

En el públich de aquesta nit grunyia una gran indignació Obrers de brusa blava y de americana de cuyro a proba de fum, sutje y seu; estudiants esgroguehits de cara rebeguda, ulls brillants y llargas melenas; en tots els rostres s' hi retratava una crispació de enuig despreciatiu. Un bon aplech de donas, germanas ó amigas dels concurrents, se removian ab ayre de fastidió ó alsavan las descarnadas mans. Entre la multitud com els xalans entre 'l beati s' hi veyan las caras estúpidas y sinistras de alguns pinxos de llabis cayguts, entreceuny abultat y punys pesants com martells.

Tots miravan a l' escenari, buyt encare, y en el qual tot just s' hi ovirava una tauleta sense tapet y al demunt d' ella un' ampolla d' aygua y una copa ab bolado, y tots ab furor ritmich en el crepuscul de sas pipas, cridavan lo mateix:

—¡Ah! No vindrá pas aquest canalla!...—[Traidor! —El més socialista dels socialistas... el més roig dels rojos... el diputat més asquerós de la Cámara! —Porto el *Diari de sessions* y li fregaré pels nasos!...—Peró mi aquests tipos son mil vegadas més indignes que 'ls burgesos!—A lo menos els patrons no 's prenen el treball de mentir!...—Tots els seus vots han sigut traïcions; tots els seus discursos inults a la cansa social!—S' ha venut!—Li hem de fer demanar perdó.—De jonollons!—L' escupirém a la cara!...—Peró no tingneu por que vingui, no; es massa cobart!

Un formidable clamoreig ajuntá en un instant

tots aqueixos murmuris, y vibrá ab tanta forsa que caygué per terra una bandera roja.

Sol y esgroguehit, en Joan Just compareixia davant dels seus electors, qu' l' bofetejavan acullintlo ab una atonadora escridassada.

S' havia dedicat a tota mena de negocis; havia fet viatjes al estranger molts d' ells misteriosos; els etzars de la vida l' trobavan sempre disposat a tot; pero moltas vegadas tirava a perdre las sevas combinacions per un excés de insolencia.

S' empenyá en conquistarse una posició: tal volta per última vegada las circunstancias l' afavoriren. Un seu amic a qui en altre temps havia fet favors, pujá al ministeri y li oferí un' acta de diputat revolucionari. L' aventurer no 's parava en barras: «en el mon—deya—'ls interessos son els masles y las ideas sas femellas.» Aceptá y entrá en campanya: la seva eloquencia d' arrenca queiralis li conquistá la victoria ab deu meetings.

Tres dias avants de l' aprobació de la seva acta, 'l ministeri del seu amic caygué de una manera bastant escandalosa. Pujá llavoras el partit conservador anunciant a só de tabals son propòsit de sotmetre las passadas eleccions a un examen riguros. En Joan Just se considerá perdut; pero enter de que 'l partit de la moralitat nacional no desdenyava l' assegurar-se 'l concurs de diversos elements, s' oferí al nou ministeri y 's deixá comprar. Desde llavoras, sense desertar el seu lloch de l' extrema esquerra, votá totas las lleys reaccionarias combatent las reformas militars, el moviment pacifista y fins la llibertat de pensar.

L' actitut de la sala no deixava de inquietarlo. Ab mirada impacient escorcollá entre la multitud als quatre bandolers que hi tenia apoyats y vejú que remugavan més fort que 'ls altres. Se ficá la mà a la butxaca acariciant la culata del revolver, dona a sos llabis un aspecte jovial y comensá dilient:

—Ciudadans!...

—Lladre, més que lladre!—cridá la concurrència.

Encreuhá 'ls brassos. La seva sanch de aventurer bullia. Una idea atravessá la seva ment y vejú no sols la manera d' escaparse de la execució presentida, sino de ferse reelegir. Torná a comensar:

—Ciudadans!

El poble indignat se negava a escoltarlo. Els obrers ensenyavan els punys; els estudiants enarbolavan els bastons; donas, homes, noys, tothom alborotava.

—Ciudadans!—cridá en Joan Just.

Y quan semblava que tothom se li anava a tirar al damunt pera ferlo a trossos, considerá arribat el moment y agarrá la tauleta, l' aixecá y simulant una rabia terrible la tirá contra la paret, en la que 's rompé, produhint un fort soroll de fusta y vidre, al mateix temps que bramulava:

—Sí, ja ho sé. Jo 'us vaig prometre la Revolució; jo 'us vaig prometre la justicia... Y m' hi atinch encare... Pero deixeu-me explicar, com mil dimonis.

Uns quants pinxos romperen en un picament de mans. En quant als obrers ni aprobaren ni protestaren.

El diputat doblebá la seva energia. Ab sa má dreta agitada furiosament semblava que tallava caps.

—Sí, ho confesso. Jo, socialista, he votat constantment ab els burgesos y 'ls reaccionaris. Jo, revolucionari, he sostingut constantment als que han atropellat als revolucionaris y han explotat als pobres. Pero ¿per qué he fet tot aixó? Vos ho vaig a dir. Ho he fet senzillament pera que 'ls forts s' exasperin y 'ls cobarts se desperthin.

Estupor general. Alguns aplausos. Y 'l diputat prosseguí ab més audacia que may:

—Escolteu-me, escolteu-me bé: fixeuvos en lo que 'us vaig a dir. No sigueu imbécils.

Silenci sepulcral. El diputat l' aprofitá.

—Avants de injuriarme, es precis que m' escolteu. D' altra manera ¿qué 's diria de vosaltres, els homes més inteligents de París, si en aquesta ocasió 'us portessiu com els capellans miserables, no deixantme parlar, condemnantme sense oirme? ¿Qué 's diria de vosaltres y de la vostra democracia?

L' adulació que involucrava aquest apóstrofe comensá a fer el seu efecte entre 'ls obrers; comensá a comoure als estudiants. Y ell prosseguí plé de santa indignació y fent de manera que las arrugas que solcavan el seu rostre li donguessin l' aspecte de un mártir.

—¿Qué volen? ¿Es que sou tal vegada com els gossos que 's contentan ab un ós escurat? La suspensió del pressupost de cultes... ¡valenta futesa pera 'ls que 'us esteu morint de fam! La reducció del servey militar... ¿y qué representa aixó pera 'ls que volém la pan universal?

Y aixís aná recapitulant totas las sevas palinodias, y al notar que 'ls seus electors, extranyats, se consultavan ab els ulls, cridá ab veu de tró:

—Companys! Si 'us hagués fet traïció ¿creyeu que hauria vingut aquí, sol, desarmat, entregantme a la vostra furia?

¡Ah, companys: no es pas ab alegrías com se fa una revolució, sino ab la rabia y 'l sufriment! Quan no hi ha pá, es quan s' agafa 'l fusell; quan no 's té cap llibertat, es quan se prenen totas!

Una aclamació inmensa l' interrompé.

—Y ara ja me 'l podeu llegir, si 'us plan, el *Diari de sessions*. Jo he negat tots els vostres drets... Jo 'us he fet atropellar en las vagas... Jo, si hagués pogut, hauria fet tancar las escoles als vostres fills... ¿Y per qué tot aixó? Per educarvos en l' odi y la rancunia, apressurant l' adveniment del gran esclat, del dia en que, per fi, enarbolant jo la bandera roja marxarém junts envers aquest benestar que 'us he negat pera millor conquerirlo!

Las donas ploravan com histéricas; els vells militants s' abraçavan,

Pero de sopte una veu agre s' imposá al entusiasme, cridant:

—Sí: pero tú cobras!

La multitud torná a caure en un silenci amensador.

—Companys—digué 'n Joan Just—dono las gracias al ciudadá que m' acaba de interrompre, perque 'm proporciona ocasió de dirvos que un home sobri y austero com jo, no sabria pas com gastar els vint y cinch franchs que cobro de dieta. En quant a lo que he fet de las mevas economias, no ho volguen saber, jo no 'us ho haig de dir. En tot cas pregunteuho a n' aquells d' entre vosaltres que m' han vingut a veure, ó bé als que jo he anat a visitar al hospital, ó bé als que he anat a trobar en las sevas cufurnas... Sí, pregunteuho a tots aquells a qui he conso at cantantlos 'hi la cansó del odi que farà tremolar als poderosos en els seus tronos carcomits; a tots aquells sobre quin front pállit, jo, Joan Just, he depositat un bes inmens de Justicia y Amor!...

Homes, donas, joves, tothom plorava. Y arrastrats per la devoció 's llansaren sobre 'l seu diputat y 'l trageren de la sala triomfalment!...

ALBERT THIERRY

¿Veritat que l' article que antecedeix y que traduhim de la revista *Les Temps Nouveaux*, es digne de ser llegit?

Peró ¿ahont aniria l' autor a buscar el modelo del protagonista? ¿A Fransa ó a Espanya? ¿A París ó a Barcelona?

(N. de la R.)

El demòcrata no'n tenia de pantalons vermells, y no obstant era tan rahnoble el seu programa y concordava de tal manera ab l'estat de l'opinió, que s'hagué de convertir forsosament en la plataforma de la Revolució triomfant. Sempre la forsa de la idea se imposa á la forsa material.

No hem trobat avuy manera més oportuna de commemorar la fetxa del 29 de setembre qu'evocar el recort de la *Solidaritat revolucionaria*, que fou la que assegurá 'l seu exit material.

No 'ns fora gens difícil enllassar la *Solidaritat revolucionaria* de 38 anys enrera ab l'actual *Solidaritat catalana*, que ha de servir de germen á la *Solidaritat regional espanyola*.

La causa de que la Revolució tan brillantment realitzada no arribés al fi natural y lògich, deu atribuirse á certs homes ambiciosos que desnaturalisaren el sufragi universal y á la falta de costum en exercirlo, imposant la seva puresa, per part del poble. Si 'l sufragi hagués sigut respectat pels governants, ó 'l poble en tot cas s'hagués empenyat en ferlo respectar, no plantenthi esforços ni sacrificis, s'hauria complert l'objectiu de la Revolució; las aspiracions revolucionarias haurian encarnat en una República democrática, y Espanya hauria progressat y prosperat *pacíficament*, com prosperan y progressan tots els pobles lliures y ártites de la seva propia voluntat. Avuy Espanya conservaria encare la integritat del seu patrimoni, y seria una nació lliure y respectada.

Tal es lo que 's proposa *Solidaritat catalana*. Y la seva tasca noble y patriótica vé á ser com l'extirpació de mals vicis que datan de la Revolució de Setembre. Quan l'arbre de la Revolució qu'encare viu, quedí purgat de la ronya de las oligarquias y del pugó caciquista y podat de tot tany xuclador de la seva sava, traurá pomposa brotada y donará bons fruits.

A n'aquesta labor de sanejament s'hi poden y deuen aplicar tots els homes de bona voluntat sense distinció de partits; pero en primer terme 'ls republicans, que per tenir en el nostre programa tot el contingent progressiu y la solució adequada á l'aspiració autonómica del país, som els destinats á recullirne 'ls fruits millors.

P. K.

Expansió solidaria

Al títol de *Le Petit Catalán*, se publica á Perpinyá un periódich republicá, socialista-radical y lliure-pensador, intérprete fidel de las aspiracions populars més avansadas, que palpitán á l'altra banda del Pirineu.

Donchs bé, aquest periódich ha prés la defensa enérgica de Catalunya y de la *Solidaritat catalana*.

Veus'aquí alguns dels conceptes que emiteix:

«Privar als catalans espanyols de cridar ¡Visca Catalunya! es com si en terra de Fransa se 'ns privés als provençals de cridar ¡Visca Provensa!, als gascons ¡Visca Gascogne! y als picards ¡Visca la Picardie!»

«Y la Catalunya espanyola té dintre del seu regne drets superiors als que puguin ostentar las provincias francesas devant de la República. Els catalans son, no solzament els generosos banquers d'Espanya, sinó que 'n son igualment els educadors. De Barcelona ve ara la claror de aurora, la gran flama de progrés que ilumina Epanya sencera. De Barcelona ha sortit aquest gran moviment de renaixement literari y artístich tan potent, que no n'hi han hagut de tan prodigiosos d'ensá de Felip II.»

«La literatura s'agita y vessa en tots els géneros del drama, de la poesia, de la comedia, de la novela; l'art s'expandeix en una magnífica floració de pintors y escultors, quinas obras brillan fins dintre l'atmósfera encandorada de París. Catalunya es el sol de Espanya. Catalunya fecunda, Catalunya alimenta, Catalunya illumina l'Estat. Ella li dona 'l calor, la llum, la vida!»

«En lloch de regraciarli tot aixó, es tractada ab tot rigor. Aporta la part més grossa al pressupost nacional y 'n treu la més petita. El catalans pagan un bou y no més reben un ou; els castellans pagan un ou y cobran un bou.»

«Barcelona ab 800.000 habitants té menos diputats que Madrid... Y no será permés ni á Fransa cridar visca Catalunya? Estaríam ben posats!»

«Vindrán un día, que no es pas molt llunyá, en que 'l trono, el govern y el parlament espanyols reconeixerán llealment que Catalunya es l'ánima de l'Espanya moderna. Ella té pera Espanya el treball, el diner, l'esperit. El treball persistent li ha donat la fortuna de que s'han alimentat totas las fonts de la vida nacional; l'esperit que triomfa de tot y per tot li durá aviat ó tart l'autoritat preponderant en la gobernació d'aquest noble país espanyol.»

No tothom se mostra conforme ab aquestas apreciaciones tan afalagadoras pera la terra catalana. Un periódich de Barcelona, que 's diu autonomista y de Unió republicana, las impugná, trayent á colació aquell gastat cliché de que la major part dels elements que figuran en el catalanisme son reaccionaris. L'illustrat periodista perpinyanés posá de relleu la capciositat de una semblant afirmació. Y al insistir aquell en ella li replicá en els següents termes:

«A *«El Progreso»*. — No es gaire fácil el discutir ab els nostres distingits confreres de *El Progreso*, de Barcelona. Si 'ns atrevíssim, diríam, que nosaltres som massa catalans per ells... Nosaltres anem dret al fi y ells fugen hábilment. Aixó no es del tracte!»

«No hem afirmat—diu *El Progreso*—que tots els catalanistas siguin clericals. No ho hem dit, malgrat la nostra íntima convicció de que 'l principi en el qual fonamentan las sevas idees es reaccionari.»

«Jo no sé lo que aquesta frase significa á Barcelona; pero, á Fransa, no hi cab dupte: vol dir que 'ls catalanistas son reaccionaris.»

«Y nosaltres sostenim precisament lo contrari. Es evident que l'interés del Govern real, dels defensors naturals de la monarquia y dels seus defensors... interessats, es fer creure que 'l moviment catalanista es un moviment retrógrado, reaccionari y clerical.»

«Més nosaltres extranyem moltíssim que hi hagi republicans—y 'ls nostres confreres de *El Progreso* afirman que ho són—que 's deixin enganyar per una maniobra tan pueril.»

«A l'època en que 'ns trobem—al sigle vint—tot moviment social, es á dir, revolucionari, no pot ésser res més que republicá.»

«Tant si ho volen com si no, els carlistas, els clericals, els monárquichs que figuran en el catalanisme, treballan per la República espanyola.»

«Els republicans que combaten aqueix moviment—també tant si ho volen com si no ho volen—traballen per la monarquia espanyola.»

«Ja fa molt temps que 'ls franc-masons francesos... y 'ls espanyols s'han format concepte sobre aquest punt.»

Las paraulas que deixem subratlladas enclouhen el concepte més just que cab formar dels moviments socials, de las sevas tendencias y del seu alcans. Sols desde una gran altura se poden ben apreciar. Están impossibilitats de veure'ls els que s'arrastran pels baixos fondos de la obcecació y del prejudici, y més encare 'ls que respiran el baf de l'ambició ó del interés personal.

L'illustrat periodista rossellonés, insisteix en las sevas apreciaciones, y diu:

«Ab una sola vegada que un s'haja inclinat sobre la fomal, que á l'altra banda de las nostras montanyas manté en fusió 'ls entusiasmes, las esperansas y las santas revoltas del poble catalá, ja 'n té prou pera que no 'n pugui apartar ja més la vista. El colossal braser vos atrau y 'us mou á averiguar quins elements fosos poch á poch, derretits y amalgamats á sa calor prodigiosa forman la flama que veým resplandir en el cel, enllá del Pirineu.»

«N'ni ha de totas menas. Hi ha carlistas, cert; hi ha, sobre tot republicans. Hi ha autonomistas, radicals, nacionalistas. Hi ha de tot: metall preciós, acer, ferro y carbó. Y tot aixó forma la lava ardent del catalanisme.»

«Tant á Madrid com á París no falta qui s'enginya en alterar la limpiesa del moviment. A Barcelona mateix, conforme s'ha vist en las extranyas observacions que *El Progreso* 'ns ha oposat, se troban escriptors y homes públichs que pretenen presentarlo com un moviment reaccionari, com si en l'època de la electricitat, tots els moviments socials, totas las sacudidas populars no s'encaminessin envers la emancipació, l'amor y el progrés.»

«El catalanisme está per damunt dels partits y es en vá que 'ls monárquichs y 'ls carlistas el reclamin. Si fos solament un complot polítich ja fa molt temps que hauria fracassat. Pero no es un complot, ni tan sols una revolució: es una cosa mes formidable, porque es més pacífica: es una evolució. Y vá muntant com la mareja, lentament, pero ab seguretat, y si alguna volta rumors mes forts ressonan per damunt deis Pirineus, no son pás l'eco de crits de dolor ó de cólera, sino de cants triomfals.»

«Ni la lley de jurisdiccions, ni las amenassas... detindrán al poble catalá en la seva marxa victoriosa envers las proximas libertats. Mentres el govern se debat cullit en las sevas propias xarxas, els tallers esbategan en l'ubrieguesa del treball, las altas xameneyas fumejan en l'horisó de la colossal ciutat de Barcelona, las prempsas catalanas llansan á mans plenas la esperansa y l'entusiasme, y tot un poble, á peu dret, espera l'aurora de la llibertat.»

«No: el catalanisme no es pas un moviment de reacció; es un moviment de redempció republicana.»

Aixís parlan á l'altra banda del Pirineu els representants de las ideas més avansadas y de las solucions més progressivas, respecte del moviment iniciat á Catalunya, desde que deixá de ser restringit y exclusivista, es á dir, desde que l'illustre Salmeyrón, comprenent la seva eficacia patriótica y regeneradora, aixamplá els seus horisóns y li prestá las llums de sa preclara inteligencia.

Per fortuna, las boyras de la preocupació y las calitjas de las baixas passions personals, de l'ambició y del orgull se van desvaneixent cada día més, y es de creure que prompte iluminará totas las conciencias el sol de la convicció, y respirarán tots els pulmóns republicans l'ayre pur y vivificant de la sinceritat.

P. DEL O.

MAL TEMPS

Avuy ja no 's pot escriure ni parlar, á n'aquí á Espanya...

Els govern tot ho atropellan ab l'excusa de fer... planxas,

Qui fa treballar la ploma defensorant la democracia avuy, s'ofega de fástich davant de tanta artimanya,

y ha de fer tals equilibris que no 'ls faria un gimnasta.

No pot tocar la marina y no pot tocar la patria y no pot tocar l'exércit,

no pot tocar res... tocable, no pot tocar el bombo en pro de qui cobra y mana.

Aquí passen unas cosas que ni al Africa no passen.

¿Y aixó es governá á l'inglesa?..

A l'inglesa... sevillans!

Tot son denuncias, procesos y presons y fortas fansas.

A viat mitja Catalunya, si aquesta ratxa no para,

anirá á rauré á presiú si no sab espavillarse.

En aquestes moments histórichs, delicats, tristos y graves,

lo millor, al meu entendre, es cambiar del tot la táctica que desplagan els que lluytan per las llibertats robadas.

Fore estampar vritats fortas, fora dir las cosas claras.

Sense el *meeting* y 'l periódich també 's pot fer propaganda bastant seria y profitosa.

En las actuals circunstancias fem treballar fort la llengua

El tractat ab Fransa

¿Será aquest el resultat que donará per Catalunya?

Lluís XVI y 'l zar de Rússia

—Nicolau, ves ab compte. Jo vaig comensar aixís.

sempre en l'esfera privada.
 Demanar avuy justícia
 es predicar en el Sahara.
 Per lo tant, no embolicarnos,
 fem la nostra... y molta calma...
 Parlém de moscas, dels toros
 y de la *Gaitia blanca*,
 y de coses sense solta
 com els tipos que 'ns escanyan.
 Valor, valor y paciència
 que ara el forn no està... per frases.
 Y quan els nostres se trobin
 davant de certa quitxalla...
 sabrà bé qui es Catalunya
 lo que pot y lo que encarna
 l'esperit dels fills indòmits
 de la terra catalana!
 ¡Oh lley de jurisdiccions,
 lley deu mil vegades santa!
 Tú farás lo que 'ns convé...
 ¡Jo t saludo ab tota l'ánima!

ANDRESITO

1868-1906

I els demòcratas, precursors dels
 republicans, ni els progressistes
 podian per ells sols imposar-se a
 las camarillas reaccionarias de
 Isabel II.

Las conspiracions abortavan, y
 las tentativas eran ofegadas ab
 sanch.

Decididament els elements radicals no tenían
 prou força pera enderrocar aquell trono, apoyat per
 las bayonetas y el clero.

Podia més el Pare Claret que l' general Prim; era
 sor Patrocini més poderosa que la *Revolució*, quin
 calí cubrián las cenizas d' una continuada serie de
 fracasos y derrotas.

Allavoras se feu una conjunció d' elements que
 avants s' havian combatut y fins fusellat; una especie
 de Solidaritat de partits enemichs.

El resultat fou la *Revolució* de 1868 saludada ab
 goig y entusiasme per tot el poble espanyol.

Si regiesim la premsa d' aquella época, tant la
 francament ministerial com la que posante la eti-
 queta de la oposició ajudava als reaccionaris, troba-
 riam els mateixos arguments, crítiques idénticas y
 cárrechs semblables a n' els que avuy se formulan
 contra Solidaritat Catalana.

Alló era una conjunció monstruosa.
 Una verdadera immoralitat política.
 Un pacte nefando.
 Una estafa mútua.

Tots havian de tirar á enganysarse y á trahirse.
 Els demòcratas no tenían vergonya d' anar del
 bras ab els fuselladors del 22 de juny, ab els *ases-*
sins dels sargentos de Madrid.

En Prim careixia de sentit moral, per haver fet
 las paus ab el general *Bonito*.

L' infelís d' en Topete, venut a n' en Montpensier,
 els ensarronaria á tots, perque contava ab la bossa
 replena de *lluisos* del rey *naranjero*.

La veritat era qu' en 1868 l' observador imparcial
 d' aquell moviment regenerador, podia notar la ma-
 teixa vaguetat d' aspiracions, tendencias y ideals, y
 igual foscoc que la que avuy senyalan en els hori-
 zons certs astròlechs de poch més ó menos.

Per aquestas y altrás rahóns, considero que la
 millor manera de commemorar l' aniversari d' aque-
 lla fetxa es contribuir á fortificar la *Solidaritat cat-*
alana, combinació més extensa, més sòlida y més
 desinteressada que la que tenia per objecte en l' es-
 perit de molts dels homes de 1868 un senzill cambi
 dins de la gobernació del Estat, sustituir la reyna
 pel seu nen ó pel seu cunyat, es á dir «los mismos
 perros con distintos collares»; pero las circunstancias,
 la opinió, el progrés, la força irresistible de las ideas,
 superior á la voluntat y concupiscencias dels homes,
 van fer de la *Revolució* tot un nou *estat de dret*, un
 régmim democrátich, com ara en virtut de *Solidaritat*,
 com diu un escriptor extranger, en Numa Roustan,
 vulguin ó no vulguin, carlins, reaccionaris y clericals,
 l' actual moviment s' orientará envers l' avenir
 qu' es la República llibertadora.

EMILI JUNOY

La proba més infalible de tenir mal gust
 es l' estar prenat de sí mateix.—*Oxenstiern*.

Al Sr. Manzano

LO DE IGUALADA

Si l' Sr. Manzano, governador de la provincia de
 Barcelona, vol conservar la fama d' home just
 y de autoritat imparcial, es necessari que 's
 fixi en lo qu' está passant á Igualada y veurá qu' es
 de tot punt intolerable.

No s' pot consentir que un arcalde, per més que
 's digui Godó y empunyi la vara de R. O., fassi en
 tot y per tot lo que li dongui la real gana. La Lley,
 amparo del ciutadà, posa un límit als capritxos y á
 las arbitrariedades de las autoritats que s' excedeixen.

Y l' tal membre de la dinastia dels Godós s' excedeix
 sempre. La majoria ¿qué dibem la majoria? la
 casi totalitat de la corporació municipal elegida pel
 poble igualadí, y digna, digníssima de la confiança
 qu' en ella depositaren els electors, per la pulcritud
 y l' honradesa de la seva administració, s' ha vist
 sempre atropellada per un arcalde que no represen-
 ta més que las influencias caciquistas ben acullidas
 pel govern, com si l' govern tingués un interés espe-
 cial en portar la perturbació an' els pobles.

Dias enrera hagué de ser objecte l' tal arcalde de
 un vot de censura per part de la casi totalitat del
 Ajuntament. ¿Y quina te 'n feu l' home de la vara?
 Obligar al Secretari á redactar un' acta plena de
 omissions y per consegüent de falsitats. Y després
 de ser llegida en sessió pública, volia obligar á tots
 els regidors á autorisarla ab la seva firma. Com es
 natural s' hi negaren plens d' indignació. Un d' ells,
 el Sr. Serra y Constansó, primer tinent d' arcalde,

demaná la paraula á propòsit del acta, y á pesar de
 que la Lley municipal li reconeix aquest dret, l' ar-
 calde 's negá en rodó á concedirli. Y s' armá, ab
 aquest motiu, un alborot de cent mil dimonis.

Ja 'n va tenir prou l' arcalde pera presentar una
 denuncia contra l' Sr. Serra, prenent que l' havia
 desacatat. Ausent el jutje de primera instancia, el
 jutje municipal suplent, que deu el nomenament á
 las influencias godonistas, doná lloch al processa-
 ment y á la suspensió del cárrech de regidor del se-
 nyor Serra. ¿Es que l' jutje municipal suplent al dic-
 tar una mida tan grave va pendre declaracions á
 tots els qu' estavan presents en la sessió, ó va fiarse
 sols de las que varen prestar l' arcalde y 'ls seus dos
 acólits, creyent que ab aquestas ja 'n tenia prou?

De totes maneres la suspensió del Sr. Serra ha
 excitat en gran manera la irritació del poble de
 Igualada. Dels divuyt regidors, quinze s' han retirat
 del Consistori, publicant una fulla molt valenta ex-
 plicant els fets, y l' poble igualadí ha donat probas
 d' hostilitat al arcalde y als seus dos *atúteres*, que
 son els únics que assisteixen á las sessions, y que
 tot lo dia han de anar guardats per la força pública.
 ¿Hi ha, per ventura, qui té desitj de qu' en aquella
 morigerada ciutat se registri un dia de dol?

Els regidors *huelguistas* han presentat contra l'
 arcalde un recurs gubernatiu y una denuncia criminal.
 Acusan al Sr. Godó de haver exercit coacció sobre
 l' secretari, obligantlo á redactar un acta falsa,
 ab graves omissions de lo ocorregut en la sessió á
 que 's refereix, y de haver atropellat el dret dels regi-
 dors ab manifesta infracció de la Lley municipal. Al
 entaular aquesta doble acció han tingut presents els
 consells que, segons sembla, 'ls hi doná l' Sr. Man-
 zano un dia que al produhirli las sevas queixas, els
 hi va prometre férlos'hi justicia y enviar un delegat
 á Igualada.

Cert que aqueixas promesas han quedat en l' ayre
 fins ara; pero tenim l' ilusió de creure que 'ls farán
 efectivas, perque l' Sr. Manzano, ni com á autoritat,
 ni com á caballer, es home capás de faltar á la seva
 paraula.

Per lo que pugui convenirli li farém present que
 no s' ha de fiar de cap cacich, y menos que de cap
 dels que vajin coixos, els quals poden dir que reti-
 ran la cama dreta de la política y ficar l' esguerrada
 en el districte omplintlo de perturbacions. Tingui
 en compte l' Sr. Manzano que qui va ab un coix,
 avants del any es tan coix com ell, y fora de lamen-
 tar que al sortir de la provincia de Barcelona, l' se-
 nyor Manzano no anés tan *dret* com quan va en-
 trarhi.

Per acabar: guardis de sacrificar una ciutat tan
 culta com la de Igualada, qu' está lligítimament or-
 gulloosa dels seus bons administradors, á las malas
 passions, als odis y á las arbitrariedades de una fami-
 lia funesta y ambiciosa, y que á copia de violencias
 y etzegladas ha perdut tot el prestigi tant en la
 ciutat com en el districte.

J.

LS industrials de Catalunya están
 passant un hora ben amarga. En
 forma reservada y á espantilas del
 país el govern ha nomenat uns de
 legats pera concertar ab els delegats
 francesos un tractat de comers ab
 la vehina República.

Y s' dona l' cas que entre 'ls dele-
 gats espanyols no hi figura un sol industrial. D' aquí
 l' escama y el temor, ben justificats per cert.

Perque al acudir al Govern, tant el President del
 Consell com el ministre de Hisenda, en lloch de donar
 explicacions claras y categóricas fan l' enfadat
 y diuen que sembla impossible que hi haja qui
 desconhí del seu patriotisme, ja qu' en últim ter-
 me lo que s' acordi, si es que estigui basat en l' adop-
 ció de una tarifa adicional, las Corts haurán de ser
 las que ho ratifiquin.

Aquesta resposta no té res de consoladora, dat
 qu' en aquestas materias els diputats de la majoria
 solen fer lo que l' govern els hi mana.

Y una vegada s' haja adquirit el compromís, jadedu
 industrias amenassadas! jadedu treball!
 S' imposa, donche, un moviment enérgic de de-
 fensa, y nosaltres voldriam qu' en ell hi prengues-
 sin una part molt activa y eficaz els treballadors,
 que son els qui pagarán els plats trencats. ¿De qué
 farán mánegas el dia que 's paraliei una bona part
 de las industrias catalanas?

Si, ja ho sabem que molts d' ells venen essent ob-
 jecte de una explotació iniqua per part de certs bur-
 gesos. No ho ignorém que á penas arriban á n' ells
 els beneficis de la protecció aranzelaria; pero aixís
 y tot enteném qu' es preferible fer la viu-viu, encare
 que sigui ab pena, á tenir que morir indefectible-
 ment per falta de ocupació.

Ara, davant de l' amenssa que á tots comprén,
 lo mateix al capital que al treball, fora hora ja de
 que 'ls dos elements de la producció s' unissin y 's
 solidarissin fins á acabar de una vegada ab aquest
 gran burgés, qu' es l' Estat que tot ho explota y
 sembla la ruína á tot arreu ahont posa la grapa.

En nom propi y de nostre infortunat company
 Sr. Rectó, enviém un tribut de gracias á las senyoras
 y senyoretas que 'l passat diumenje li dedicaren
 un delicat obsequi, aixís com als demás presos ab
 motiu de la Lley de Jurisdiccions.

Per lo que á nosaltres toca no olvidaréu may el
 rasgo de tendresa y de bondat que tant enalteix á
 las dignísimas damas catalanas.

A tandas de 17 se reuneixen en el port de Vigo
 els grans trasatlántichs destinats al transport d' emi-
 grants.

A n' aquest pas es casi segura la despoblació
 d' Espanya.
 ¿Qué s' hi ha de fer! Entre treure als oligarcas y

als cacichs á puntadas de peu ó deixarlos sols, está
 vist que la majoria d' espanyols obtan per lo últim.
 ¡Sembla mentida que arribi á tal extrém la de-
 pressió de la voluntat nacional!

En Romanones prepara una lley especial contra
 l' anarquisme.

¡Y vingan lleys especials!
 ¿Quán serà que se 'n farà una contra 'ls polítichs
 que arruinan á la Nació?

El dia que l' poble vulgui: el dia que s' imposi.

Un bon republicá, fentse eco de las capciositats
 de un cert periódich enemich acérrim de *Solidaritat*
catalana, l' altre dia 'm deya:

—Ja ho sé que 'ls que fingintse carlins van tirar-se
 al camp pera fer quatre habarots y desaparéixer
 desseguida, no son carlins, sino instruments de
 certs agiotistas sense escrúpuls. Pero si avuy per
 demá els carlins verdaders se sublevessin ¿qué fa-
 rian els republicans solidaris?

A lo qual li vaig respondre:—Si s' aixecavan en
 pro del absolutisme y en contra de la Llibertat, els
 fariam la guerra ab tota l' ánima.

—¿A pesar de la Solidaritat?

—A pesar de la Solidaritat.

Al efecte de aclarirli las potencias, varem afegir
 lo següent, que no tenim cap reparo en repetir:

—La Solidaritat catalana se concreta á unir els
 esforços de tots els elements que la integran en
 contra de las Lleys escepcionals que coartan la lli-
 bertat de la premsa y de la paraula, y en acabar
 ab l' imperi de las oligarquías y el caciquisme que
 detentan la soberanía del poble establiment un régmim
 de sinceritat electoral que garantisi el voler de
 la nació.

Fora de aquesta esfera de acció no hi ha altres
 compromisos que 'ns lliguin. Y ab aixó sols n' hi ha
 prou per acabar ab l' enemich comú, creant un estat
 de cosas de respecte y imparcialitat, pera que la
 nació adopti las solucions que millor li convinguin,
 en la seguretat de que essent legals se veurán res-
 pectadas.

Y com nosaltres tenim fé en las solucions repu-
 blicanas, per aixó som solidaris convensuts.

La qüestió de Cuba está próxima á una solució
 prevista. Els cubans no s' entenen. Per qüestions
 personals se baten. Conquistaren la independéncia
 y adquiriren desde l' primer moment una prosperi-
 tat assombrosa, al amparo de las instituciones repu-
 blicanas. Pero, per si l' Estrada Palma vol que go-
 bernin els seus á tota costa y falseja las eleccions, y
 per si, cas de haver sigut las eleccions lliures, hau-
 ría sigut elegit president en Guerra, ja 'ls tenim re-
 partintse pinyas, y no de aquellas tan dolsas que 's
 confitan en almíbar.

En tot aixó els yankees, que no dormen, han co-
 mensat á enviar á Cuba forasas considerables, que
 resoldrán la qüestió cruspintse la isla.

Aquesta es la sort reservada als pobles que no se
 saben entendre.

Y encare hi ha á Madrid periódich *patriotero* que
 diu que s' alegra de aquestas desventuras!

Aixís es com se fa patria. Han de ser els que van
 perdre Cuba per Espanya, els que s' regositjin de
 que desaparegui de l' isla lo espanyol que encare hi
 quedava: afections, sentiments, interessos y llen-
 guatge, absorbit y anulat per un'altra rassa.

Però el seu patriotisme no passa de aquí: vaca
 qu' ells no poden munyir, que se la menjin els
 yankees.

INVITACIÓ

Estant á punt de confeccionar L' ALMA-
 NACH DE LA CAMPANA DE GRACIA PERA 1907,
 tenim el gust de convidar á tots els nostres
 colaboradors que vulguin honrarnos ab els
 seus treballs.—Com el temps curteja, avans
 del 15 de octubre 'ls haurán de remetre. ¡Y
 gracias anticipadas!

IBARS D' URGELL, 24 de setembre

Es el cas que ahir, dumenje, va efectuarse l' enterro
 d' un vehí d' aquesta població, y al passar la comitiva,
 uns quants joves no van tenir á bé descubrirse fins que
 va passar la caixa mortuoria. Observar aixó el carboner
 místich y dirigir-se als joves mencionats ab ademans fu-
 riosos va ser una mateixa cosa. Fet un boig, ab els ulls
 fora del cap, pretenia que 'ls pacífichs vehins se llevessin
 la gorra quan ell y 'ls seus trastos passessin pel seu davant.
 Per sort, y degut á la prudéncia dels joves, la cosa no
 passá d' aquí.

¡Una mica de tilla pels nervis del senyor rector!

BLANES, 23 de setembre

Es objecte de molts comentaris l' augment que sobre l'
 impost de cars ha posat el nostre Ajuntament, perque
 no s' explica que pagant un *reparto* ordinari de consums
 suficient per cubrir lo que devém haver de pagar á l'
 Estat, més els altres gastos del Municipi, més un altre
reparto per pagar lo que ja havíam pagat (geroglífichs
 del caciquisme) imposat per l' anterior Ajuntament y
 sostingut per aquest, y els drets que sobre la carn ja re-
 gien per cert bastant crescuts, y que portavan un ingrés
 de 500 á 600 duros mensuals á la caixa municipal, no s'
 explica que encare hi hagi hagut necessitat de sumen-
 tarlos més.

¿Aixís se creuen fer administració 'ls nostres regidors?

BLANES, 25 de setembre

En virtut del gran meeting de *Solidaritat Catalana* que
 l' prop-venit diumenje tindrà efecte en la vehina vila
 de Lloret de Mar, els elements solidaris d' aquesta vila
 ab la cooperació entusiasta dels elements solidaris del
 nostre Ajuntament, están fent treballs perque resulti un
 acte esplendorós de protests contra la famosa Lley de
 Jurisdiccions, y al mateix temps la derrota del diputat
 Villepadierna.

La agencia Brilles, Llinás y C. té tots els carruatges
 compromesos, com aixís mateix ho están moltíssims dels
 particulars pera concorre á tan important meeting.
 Pera treure importancia á tan regenerador acte corren
 alguns anomenats republicans que 's bellugan d' assí y
 d' allá, secundats per l' ex-cacich Carbó y seu colega el
 Panxa-grossa d' en Pere Soleat, com aixís mateix els
 amichs del Gallet y el Cap d' olla. Pero uns y altres que-
 darán aixafats, sense valor d' aixecarse ni enraonar,
 quan haurán vist la importancia de tal acte, que serà de
 gran trascendencia pera l' avenir de Solidaritat Catalana.

El qui no té opinió propia sempre contra-
 diu la dels demás.—*De Lingré*.

SECCIÓ LLIURE

LA EPIDEMIA ECONÓMICA

E m' ha honrat invitantme á la
 colaboració de aquest número
 extraordinari, que conmemora
 un aconxeixement histó-
 rich. L' aconxeixement histó-
 rich aquest es una revolució
 política molt simpática, pero
 burgesa al fi y al cap: la Sep-
 tembrina, y jo soch dels que
 la experiéncia,—no la *pose*, que 'ns gu-
 nyém la vida treballant no 'n gastém de aquestas
 ridiculesas—ens ha emancipat bastant de la fé polí-
 tica. Atent al oferiment que se m' ha fet de respec-
 tar la exposició de mon criteri, francament socialis-
 ta, la discreció m' aconsella no abusarne; pero jo
 dech afirmar que una monarquia democrática, com
 la que perseguían els homes de la *Revolució* de Sep-
 tembre, ni la mateixa República, son, ni poden ser,
 l' arca santa de la emancipació humana. Ab la Re-
 pública ó sens' ella, el proletariat serà sempre vícti-
 ma del capital, puig no es possible evitarho, per
 bona voluntat que hi haja, dintre de una organisa-
 ció burgesa.

¿Vol dir aixó, que un organisme republicá siga
 nociu en la mesura que ho es un de absolutista?
 May de la vida; perque aquell sistema de governar
 als pobles ofereix garantías en lo polítich, beneficis
 precursors de la redempció económica, sobre tot si
 'ls obrers sabem aprofitarlos per medi de la solida-
 ritat de la nostra classe.

**

Exposada llealment y sense ferhi embuts la meua
 opinió, passo á dir quelcom de la causa mare, de las
 causas qu' envileixen á l' actual societat.

Prescindim en aquesta ocasió d' examinar en vir-
 tut de quinas circunstancias, lley, evolució, ó lo que
 siga 's justifica un estat social que oprimeix y que
 mata; pero lo cert es que s' observa una universal
 tendéncia cap á un egoisme económic que á totes
 llums resulta atentatori á la riquesa colectiva.

El positivisme económic d' un poder absorbent,
 abrumador, monopolisa las energías sociales alimen-
 tantse dels agens esforços. Per mil sofismes odio-
 sos, considera la vida del individu, sense que ape-
 nas establexi diferencia ab la dels animals, com
 una forsa mecánica solzament creada pera donarli
 riquesas. Mentres tal enormitat subsisteixi, no bus-
 queu en el cor del home, generalment parlant, el
 sentiment de justicia y de humanitat: espereune de
 sengany, odis, monstruositats...

Y aquest funestíssim ambient que 's respira avuy,
 ha sigut previst pels homes del Socialisme, puig en
 el *Manifest Comunista* qu' en 1843 dirigí á la demo-
 cracia l' gran socialista francés Víctor Considerant,
 s' hi llegeixen els següents hermosos conceptes:

«Un fenómeno de la major gravetat se manifesta
 avuy ab plena evidencia, hasta als ulls menos atents;
 aquest fenómeno es el rápit y poderós desarrollo de
 un *nou feudalisme*, el feudalisme industrial y finan-
 ciera, que substitueix regularment á l' aristocracia
 nobiliaria y guerrera del antich régmim per l' anu-
 lació ó l' empobrimiento de las clases intermitjas.

«La llibertat absoluta, sense organizació, no es
 altra cosa que l' abandono absolut de las masses
 desarmadas y desprevingudas á la discreció dels
 cossos armats y previnguts.

«La civilisació que comensá pel *feudalisme nobi-*
liari, y qual desarrollo emancipá als industrials de
 las servituts personals ó directas, condeuix avuy
 al *feudalisme industrial*, que opera las servituts co-
 lectivas ó directas dels treballadors.»

**

Donchs aquesta observació com síntoma de grans
 trastorns económichs, prevista á mitjos del sigle
 passat, es en nostres dias una realitat tan patent que
 no deixa lloch al dupte.

Podrán els moralistas sostindre, en el círcul vi-
 cios de sempre, la conveniencia social de que sub-
 sisteixi la diversitat de posicions económicas; pero
 no podrán negar, perque davant del sol es precis
 confessar la existencia de la llum, que l' feudalisme
 de la noblesa y l' clero va siguent sustituhit regu-
 larment y progressivament pel feudalisme comer-
 cial, industrial y rentístich, com també que comen-
 sa á notarse á través del esdevenir el feudalisme ter-
 ritorial, en virtut del qual la petita pessa de terra
 quedarà absorbida per la gran propietat.

El capitalista en general, ó cobra utilitat al seu
 diner empleantlo en la usura, per lo que contribu-
 heix á la ruína dels agricultors, sense per aixó reali-
 sar la concentració de la propietat rural y l' cultiu
 en gran escala que deu ser sa conseqüéncia, ó l' em-
 plica en negocijs dits segurs, com la renta d' edificis
 urbans, els dividendos de algu a Companyia privi-
 legiada ó l' simple interés del Deute públich. Sob-
 re ser antipático, el primer medi ofereix alguns
 perills; els darrers proporcionan escassas ganancias.

Per aquest medi y altres parecsuts, encare que s'
 exposan moltsas vegadas á perdre l' capital en una
 quiebra ó á veure reduhits sos interessos, posan en
 práctica l' millor del métodos pera obtindre benefi-
 cis: el de la ganduleria, el que no requereix cavil-
 lacions, el que 's co creta á percibir l' interés sense
 preocuparse de la prosperitat de la industria matei-
 xa y sense fer res pel fument d' ella. Y es natural
 que l' seu diner se vegi compromés á perdre's per la
 quiebra d' una Empresa, donchs establixantse la mo-
 lestia d' estudiar y no empleant esforços en el tra-

ball persistent y continuat qu' exigeix la direcció de una indústria, confiança el seu patrimoni a persones desconegudes y sense escrúpuls, que cimentan sas fortunes damunt de la ruina dels dropros y dels tontos.

De aquí arranca 'l sindicat de capitalistes, donchs pera portar a cap grans empreses se fa precisa la concentració de riquesas, que dictan y imposan ordres als petits accionistas, quins ni tan solzament se preocupan de averiguar si 'ls dividendos que cobren son equitatius ó no. Aquesta, que 's pot titllar de mala pràctica del capitalisme, ahont a més constancia predomina es aquí a Espanya, que no es per cert un país ahont la forma capitalista de producció ha adquirit el degut desenvolupament que imposa la necessitat de transformarla, convertint el modo de apropiació, de individual, en colectiu.

Y aquí vé ara a tom observar en tot el seu esplendor el sobirà *trust*, aqueixos sindicats de banquers formats pera l'absorció de totes las riquesas de la terra; y en conseqüencia de aqueix nou aspecte de las maniobras del capital me seria molt fàcil demostrar que aquest pren forma personal en els omnipotents individus de l'alta banca, els especuladors, els agiotistas, els acaparadors de tota mena, quals ame masses de aquest modern feudalisme ens obliga a concedir preferent interés a las solucions econòmicas que a las políticas.

N. BAS Y SOCIAS

Casi no tenim per sensats sinó als que pensan com nosaltres.—La Rochefoucauld.

EN GAUDIX Y LA SOLIDARITAT

En Gaudix es un bon home que s'acosta als xeixanta anys. Encare que d'un xich d'edat té 'l cor jove; revolucionari y bon republicà de tota la vida, ell no 's passa un sant dia sense llegir els diaris adelantats, y encare no hi veu una notícia sensacional que afecti l'estabilitat dels Guberns, y li sembli qu'allò pot durnos a la revolució, veureu com se torna vermell, li espurnejan els ulls de satisfacció, y sentintse jove, ab trenta cinch anys de menos, ja 's veu altre cop entre 'ls carrabiners y la columna de'n Vega atacant als carlins pels voltants de Caldas. No pot de menos que ab la voluntat y pas lleuger ell ha d'arribarse al quarto del mitj, ahont hi guarda 'l *verdanch*, que 'n diu ell, que 'l guarda com una reliquia. Com l'acaricia, com l'amanyaga «Vaja—li diu—s'acosta l'hora; aviat te treuré la floridura que, com jo, deus anyorar la fortor de pólvora y l'espetch de las escopetadas.»

Es natural, donchs, que sent un revolucionari convenent y de bravesa probada estés identificat ab la política del Amigo del Pueblo, ja que 'ns ha promés tantas vegadas la Revolució a plasso fixo, y tants *pavos* republicans; pero res, li ha pasat al *amigo* lo que als negociants tronats: vinga acceptar lletres a plasso fixo, vé 'l venciement y excusas, prorroguem las lletres, y al últim la *Solidaritat*, cansada de tantas prórrogas y de tantas informalitats y mala fé, no ha tingut més remey que protestarlas y llen-sarlo a la barra per insolvent y mal pagador.

Jo ni ara ni may he sigut partidari de la política d'aquests saltimbanquis que 'ns venen a descubrir y a civilisar, y deixan abandonada a casa seva que encare hi ha obrers que guanyan 5 rals de jornal dintre de l'esclavitut més iniqua; y aixó feu que 's refredessin bon xich las bonas amistats que 'ns professavam ab en Gaudix (fins un dia vá dirme que 'ls que no estavam conformes ab l'emperador eram uns jueus y uns missers).

—Encare que no aném may a missa?—li vaig contestar.

—Sí—vá dirme—perque 'n Lerroux es l'home, es l'únic que 'ns portará la República, y qui no vá ab ell no pot ser liberal.

—Bueno, bueno; ya me la darás mañana, vaig pensar.—Varem quedar aixís... No vaig volguer contradir més a un home que té tan carinyo al seu *verdanch*.

Vaig anar a passar l'altra setmana dos días al poble, y la primera visita que vaig rebre fou la del amic Gaudix.

—Hola, lerrouxista!—vaig dirli al veure'l.

—Alto, ni en broma!—vá contestar.

—Y donchs, tan mateix heu canbiat? A veure, expliquevos; ¿com ha vingut aquest canbi?

Y 'l bon Gaudix, creixentse y espurnejantli 'ls ulls d'alegria de poguerse explicar ab qui sab ell que anava a compendre'l, aixís comensá:

—Mira, ja sabs que jo per aquest home m'hauria fet matar; portava una vena als ulls y 'm tenia encisat; pero moy, aixó de venir en Salmerón, y després d'aquell discurs magistral, que tots els republicans l'hauriam de portar grabat al cervell, porque es l'Evangeli, y no va tenir paraula per contestarli y no més feya que mirarse 'l rellotje pera ferlo marxar aviat, y en cambi, com els gossos peteners, aixís que l'amó fou fora vinga bordar y fer causa comú ab els enemichs de la llibertat, vaja, moy, aixó vá deixarme pasmat; y aixó de que anés al Congrés a defensar l'assumpo del cacau de Fernando Pó porque es assumpto de cacau, y en cambi no digués una paraula contra la Lley de Jurisdiccions que tan malmet la llibertat, moy, aixó també 'm vá reventar. ¡Quins liberals! ¡Quina disciplina! ¡Ahont aném a parar?

—Bé,—vaig dirli jo pera calmar un xich el seu entusiasme,—potser en Lerroux té un xich de rahó.

—Gens ni gota—vá contestarme.—Escolta, digné: ¿La *Solidaritat* no es la pesadilla del Govern que 's veu que fins no ha gosat disoldre las Corts, porque tem l'empena de la *Solidaritat*, que li portará més de 100 diputats d'oposició? Donchs, si las minorias se tornan majoria, ¿ahont vá a parar? Creume, conscient ó inconscient, está fent el joch del Govern; avuy aquest home serveix per neutralisar las forsas de la *Solidaritat*, y jo dich: ¿No tem el Govern la *Solidaritat*? ¿No vá en Lerroux contra la *Solidaritat*? Ergo: en Lerroux está a favor del Govern y contra 'l poble.

Jo tinch un caràcter una mica extrany: mentres vey a n' en Lerroux fet un Nerón, dispost a cremar Barcelona pels quatre costats y ab aquellas infulas de *quero gobernar, arrojo las muletas*, me feya un fàstich gran; pero avuy, que 'l veig desbancat y haver d'acudir a la calumnia y als telegramas faisos per anarse sostenint, me fá un xich de llástima; y per aixó li vaig tornar a dir:

—Potser té un xich de rahó, porque veureu, Gaudix, vos tenui senyals de bala a la cuixa d'ensá del foch de Caldas. Ja sabeu que quan varen vení 'ls carlins a Vilassar us varen portar las familias davant del castell, y parapetats ab ellas vos anavan fent foch, y vosaltres ab las armas a las mans estavau desarmats. Els carlins n'han fet molts; els catalanistas ens han explotat molt; ja sabeu que 'ls fabricants d'aquest encontorn tots ne son, y vos donan els quartos ben justos arribant dissapte.

—Tot aixó son minucias—me vá contestar airat.

—Mira, aixó dels carlins ja fá més de trent' anys, y als trent' anys tot prescriu, y ab més motiu ha de prescriure l'odi; y respecte a la senmanada, el meu hereu, avans de la *Solidaritat*, guanyava de 16 a 17 pesetas, y ara 'n guanya de 17 a 16; vull dir qu' estém iguals. Tot aixó ja s'arreglará: aném a implantar la República, y com que no hi haurá tants gastos ni haurém de mantenir tants ganduls, allavors els treballadors ens guanyarém més la vida, y si no 'ns donan lo que de justicia 'ns pertoca ens ho sabrém pendre. Jo ho penso aixís; per aixó soch amic de la *Solidaritat*, que encare que sembli pa-

cífica, per mi es l'obra més revolucionaria qu' he conegut, y crech que si 's porta avant sens cap traïdor, veurém la República a Espanya, sense necessitat de treure la floridura dels *verdanchs*, *carrabinas* d'*Ambrosio* y demés trastos vells. Ara, com que jo no sé gaire de lletra, no sé si vaig bé ó malament; tó qu'ets més enlletrat tens la paraula.

No vaig poder contenirme; ara a n' a qui espurnejavan els ulls era a mi, y de satisfacció, al veure que 'l bon sentit comensava a ferse pas entremitj del sectarisme y las malas passións.

Vaig abraçarlo ab tot el cor, y vaig cridar satisfet: ¡Visca en Gaudix y visca la *Solidaritat*!

L'AVI RIERA

MONJA

Has sortit de casa teva ab el cap tot acotat.

Has deixat a n' els teus pares sens pensar ab lo que fas.

Y camí, tó, d'una vida enriquida per l'engany,

per gandula has sentat plassa enterrante a n' els vint anys.

Com borinots, tas orellas han sentit per totes parts

de la vida las miserias...

De l'esperansa duptant t'has aburrít bo y sent nens,

(causante lo mon espant,) a una vida solitaria,

sens poguerla deixar may.

Las caricias de tos pares...

l'amor; aquest mot sagrat que quan s'es mare, 's rumbeja

ab orgull en el semblant, no 'l podrás portar a sobre.

Ab el mirar sempre baix,

ja tranquilitat de casa quántas voltas cercarás?

Y tos pobres vells, que feyan com las llocas sempre fan,

quan la filla en el mon cerquin, ja tó hont t'han de trobar?

Aburrinte a tó mateixas,

d'aquest mon te n'has mort ja...

per viure sols una vida... de menjá... dormí... y resar.

M. SOLA

LA PRIMERA FESTA DE LA LLIBERTAT

(De uns textos egipcis trobats al carrer d'Egipciasas)

La ciutat de Memfis se desvetllá aquell dia esplendorosa, vessant joia y satisfacció. Els carrers que conduhian al temple d'Apis estavan intransitables, tanta era la generació que 'ls omplia. El *Gran Temple* mateix se vey a teatat de gent; els que arribavan y no cabian en sas amplas naus acampavan a fora, pels voltants, ó s'enfilavan a un turó d'allá a la vora que dominava la immensa planuria del Alt Egipte.

Las tendas de campanya que s'havian instalat en el turó ostentavan símbols y llegendas; molts feligresos alsavan parpals engalanats y enfocadas canyas verdas. Algunas collas celebravan l'adoració del *Idol* menjant y bevent. Altras dansavan al entorn dels *fiayrosos eucalyptus*.

Acabada la ceremonia, segons costum en festas per l'istil, la gentada esperá a las portas del Temple la sortida del bon Apis. Homes, donas, homes-femellas, donas-mascles y criaturas, tothom s'empenyia, estalonantse, pera poder situarse a primera fila y veure l'*Idol* de la vora, pera disputarse l'alt honor de tocarli alguna cosa encare que no més fos fregarli un pel de la cúa ab las puntas dels dits.

El bou Apis era a Memfis adorat de molts maderas.

Els fanátichs el tenian per un deu, pel millor dels deus.

Las personas intelijents y de criteri sá el consideravan simplement com a un símbol.

El poble baix, com si diguessim els analfabets, la *tarregada*, el veneravan cegament no més que com a bou, per la magnificencia de las sevas banyas y per la gravetat de sa llarga cúa.

Quan el bou Apis sortí del Temple la multitud esclatá en un sorollós *jaah!*... com si haguessin enjagat un cohet-desmay d'aquells que rematan els castells de fochs. Una onada de gent que s'atropellava va córrer rápidamente de la montanya al plá. Els cants atronavan l'espai; el fum del incens, barrejantse ab el de las costelladas, tapava la llum del sol; y en totes las caras s'hi dibuixavan la curiositat y el terror de aquell poble esclau y fanatizat.

Llavoras se feu un silenci cívich en tota aquella massa de ciutadans, y l'*Idol* parlá: el bou Apis obrí la boca y parlá, naturalment, de la manera que parlan els bous, remugant. Pronunciá el seu *oracle*, com de costum, plé de promesas pels fidels creyents y brandá d'assí y d'allá la cúa deixant encantats a tots els feligresos que s'agenollavan al seu pas, besavan las banyas que de tant en tant deixava anar, y sacrificavan en honor seu y en sa presencia criaturas de bolquers, moyas verges ja casadoras, fills estimats, germanas carinyosas, en fi, els membres mes dignes de cada familia.

Després de realizada aquesta adoració que 'ls memfisenchs havian apresat dels habitants de Hierópolis (els més ben disposats a aixó del sacrifici), després de tot aixó y en el paroxisme del entusiasme popular, aquellas masses disciplinadas varen desbordarse y, portats del desitj de honrar al *Idol*, s'aproparen uns quants al bou y carregantse'l a l'espallá intentaren passejarlo en triomf pels voltants del Temple.

¡Ni may que ho haguessin intentat! Cada vegada que alguns atrevits l'alsavan, morian esclafats sota d'ell. Com més devots se rellevavan pera prestar ajuda als que queyan, més ventsuts pel abrumador pes del *Idol* hi havia.

El bou Apis estava massa gras, y anulava ab la seva pesantor tot lo que baix seu trobava. La pobra gent sucumbia defallida sota la panxa del bou que ella mateixa havia anat engreixant.

El poble egipci havia fet l'*aliga de Mataró*: havia inflat tant al seu *Idol* que no 'l podia tragar; li queya a sobre y l'aixafava.

Aixó per ells va ser un gran desengany.

Y els fanátichs habitants de Memfis s'anavan posant tristos.

Fins que un dia un tal Cambisses, conquistador d'aquellas terras, els va demostrar que sols els imbecils son capassos de tenir *idol*; y que la proba de que el bou Apis no era tal deu estava en qu'ell s'empenyava en menjarse'l convenientment rostít, lo que va fer a la vista de tothom.

Llavoras va ser quan el poble egipci celebrá la primera festa de la Llibertat.

Rostít ja y menjat el bou Apis, qu'era el seu *idol*, no va sentirse may més esclau.

Mes... ay, que no tots els pobles van saber imitar-lo. ¡Es tan dur el bou Apis al ast!

Pel traillat: JOAQUIM AYMAÍ.

Mentres hi haja multitudes de pobres d'esperit, hi haurá multitudes de miserables, de bestias de carga explotadas y devoradas per una infima minoría de lladres y bandolers.—Emili Zola.

CIRCO EQUÍSTRE NACIONAL

Un lleó com els de Miss Ella

Se li... fican a la boca,—ell udola y s'extremeix;—sembla qui sab qué va a fels'hi,—pero en resúm no 'ls fa res.

¿VA BÉ AQUESTA SOLUCIÓ?

A qüestió pendent entre entre en Romanones y 'l prelat de Tuy continúa sense resoldre's. Y fins m'atreveixo a dir que d'empenyarse els dos contrincants en seguir el camí que han emprés, no 's resoldrà en tota la vida.

Pochs esforços hi ha que fer pera demostrarho.

De qué 's tracta aquí, ben garbelladas las cosas? El bisbe gallego, en una pastoral dirigida als seus feligresos, ha faltat públicament al respecte al comte de Romanones y en forma més ó menos delicada li ha dit *tonto*.

Com es natural, el ministre s' ha donat per agraviat y ha volgut castigar al fresquíssim bisbe.

Aixó no pot quedar aixís—ha exclamat el comte—hi ha que imposar un correctiu al Valeriá de Tuy, hi ha que castigarlo.

Castigarlo; molt bé. Pero ¿cómo?

Acudir á Roma, en la esperansa de que desde allí posin els peus á rotllo al indómit prelat, es somiar truytas.

Lo que farán á Roma será capejar al ministre, ferlo passar ab rahons y acabar per pèndreli el pèl ab la major finura.

No; ab la solució romana no hi ha que pensarhi. Llops ab llops may se mossegan.

Queda el camí legal; l' entrega del assumpto al Tribunal Suprém pera que aquést jutji y apliqui al mitrat la correcció merecudca.

Pero aixó el comte de Romanones no es capás de ferho. Y si á tant s' atrevis, no havia de faltar quí li barrés el pas, obligantlo, vulgas no vulgas, á seguir per un' altra vía.

Bons están els temps pera portar á un bisbe als Tribunals, ni més ni menos que si 's tractés d' un que fa diaris!

Y entre tant, el ministre va dihent: —Jo necessito castigar á aquest home. No puch permetre que un inferior gerárquich...

—¡Alto!—replicá el bisbe:—Jo no reconech altra superior que l' arquebisbe de Santiago, y sobre ell el Papa, y sobre 'l Papa Deu.

Aixó, senyor meu, será en las cosas espirituales: en l' ordre natural, el superior dels bisbes es el ministre de Gracia y Justicia.

—¡Error crassísim! Llegeixi el Concordat y compendrà el disbarat qu' está dihent. Més amunt que la Iglesia, ni en l' ordre espiritual, ni en l' ordre material, ni en cap classe d' ordre, no hi ha ningú.

Y lo bonich es que posat el plet en aquest terren, el bisbe de Tuy té tota la rahó. El Concordat, lley vigent á Espanya, ho diu: la verdadera mestresa de la nació es la Iglesia.

¿Qué se 'n deduheix de tot aixó?

Que la qüestió qu' entre el bisbe y el ministre s' está debatent no es legal, ni política ni res. Es senzillament una qüestió d' amor propi. El ministre está picat; el bisbe diu que si li pica que s' ho rasqui, y d' aquí no hi ha quí 's en tregui.

—Pero aixó—crida y torna á cridar el comte de Romanones—no pot quedar aixís! Necessito fer alguna cosa... vindicar el meu honor, deixar en bon lloch la meua dignitat...

De Roma ja hem vist que no hi ha que esperarne res. La eficacia dels procediments legals es en aquest cas completament nula.

¿Qué ha de fer, donchs, el pobre comte pera surtir ayros de la desagradable situació en que las circunstancias l' han ficat?

¿Qué? —Desafiar al bisbe!

La solució es de verdadera actualitat y no crech que ningú tingués res que dirhi. En pochos días, ¿no s' han celebrat aquí una barbaritat de desafios entre personas tan dignas y tan respectables com puguin serho un ministre y un prelat?

Naturalment, considerant la insignificancia de la ofensa rebuda per en Romanones, las condicions del lance no haurían de ser molt dures.

Arma, la pistola; disparos, tants com volguesin; distancia, cap. Els dos contrincants se situarían l' un tocant al altre, pero... colocats d' espantillas. En aquesta posició, una... dugas... tres... y ¡foch! Podrían tirar endavant, en l' ayre... La qüestió seria no ferse mal... y deixar l' honor en el lloch corresponent.

Y... ja he dit tot lo que volia dir sobre la materia.

L' interés que tant el ministre de Gracia y Justicia com el bisbe de Tuy m' inspiran y el temor de que la disputa s' eternís en evident perjudici de la Iglesia y del Govern, son—ja poden pensar'sho—las únics causas que 'm mouhen á proposar aquesta solució.

¿Va bé? —Als interfectes toca resoldre.

MATÍAS BONAFÉ

Tornant de Roma

—Aquí 'm té, general López. —¿De modo que ja ha tornat? —Quinze minuts fa que acabo de deixa l' *sleeping car*. —Bueno, ¿qué?

—Seguint las ordres que vosté y 'ls seus companys varen tení á bé donarme, sense perdre un sol instant vareig trasladarme á Roma, seriament determinat á conseguir del Sant Pare una resposta formal al lloch capítul d' agravis que li anava á presentar

en nom del Govern d' Espanya, ab just motiu indignat. —¡Molt bé! Segueixi 'l relato. —Arribo suant á mars á la gran ciutat del Tiber y immediatament, tris tras, me planto al palau del Papa. —¿Hi es don Pío?—«No surt may. Els francmasons y 'ls heretjes el tenen tancat anys há en aquest trist calabosso.» —«Donchs díguilli que ha arribat un emissari d' Espanya.» —«Suposo que 'ns deu portar un bon grapat de liras.» —«No senyó, está equivocat: no duch liras ni guitarras; no duch més que un gabadal de reclamacions.» —«*Malorum!*—» —«Sigu com sigui, va anar á transmètre 'l meu recado, y al cap de cinch quarts ben llarchs m' acompaña á la presencia d' un senyor molt estrit.» —«¿Qué desitja?—» —«Veure al Papa.» —«¿Per qué?—» —«Per lo qu' ell sabrá quan pugui conferenciarmi.» —«Corrent: segui, mentres tant.» —«Torna á passá un' altra horeta y quan ja anava á cridar, cansat de tanta antessala, me surt en Merry del Val.» —«¿Ell mateix?—» —«Ell en persona.»

—¿Qué li va dí? —«M va explicar que 'l Sant Pare s' passejava per la exita del palau, y que si jo duya pressa ab tota tranquilidat podia ab ell explayarme.» —«Y vosté va ferho...» —«Es clar. No hi vaig gastar cap romano. El vaig deixá anoadat. Que 'ls bisbes d' aquí 's desmandan; que publican pastorals en las quals tractan de tontos als gobernants del Estat: que quan els cridan al ordre, en compte de baixá el cap confessant la seva falta, declaran que al món no hi ha más poder que 'l de la Iglesia y que tothom, xichs y grans, ríchs y pobres, vells y joves, tothom s' ha de conformar ab lo que 'ls prelats ordenan, com únics representants de la potestat divina.»

—«Bé—m va dí en Merry del Val,— y aixó ¿per qué vé á explicarm'ho?—» —«Per veure si 'l Pare Sant els hi estira las orellas y 'ls obliga á respectar al digne Govern d' Espanya, del qual jo soch l' enviat.» —«Perfectament—va dí en Merry:— dintre d' un rato rebrá la corresponent resposta.» —«¡Ah! ¿Y va donarli?—»

—«Lacrat porto el plech que va entregarme. —¡Obrimlo, obrimlo! ¡Veyám!—» —«Desclou en López Domínguez el document desitjat, y en veu baixa y tremolosa llegeix aixís:»

«Fills leals > de la Santa Mare Iglesia; > Enterat dels vostres planys, > motivats per certas cosas > que á la qüenta els bisbes fan, > he donat l' assumpto á estudi > del provisor general; > quan aquest, ja vist, me 'l torni > passarà al Concell privat; > del Concell, anirà á examen > del Síndoc de Letrán; > després vindrá á la Censura, > després al ponent sagrat, > y per fi á la Junta magna > dels inspectors cardenals, > que aprobaran el dictámen, > ó potsé el reformarán, > ó dirán que per no entendre'l > s' ha de torná á comensar.»

Al acabar la lectura, en López cau desmayat: el desditxat emissari ja fa rato que ho está.

C. GUMA

La part mes llastimosa

INCH á demanarli una cosa, senyor Navarro Reverter. —¿No será pas quartos? —No, senyor: se tracta pura y simplement d' una *interviu*.

La cara del ministre d' Hisenda, lleugerament ennuvolada al parlarli de demanarli una cosa, s' asserena com per encant.

—A la seva disposició. —¿Son certs els rumors que corren sobre 'ls seus projectes económichs? —Ne corren tants de rumors per aquí!... ¿Qué diuhen?

—Verdaderas enormitats. Diuhen, en primer lloch, que tracta d' estancar la sal. —¿Y 'l sucre no?

—Del sucre no se 'n parla, pero de la sal sí, y ab tanta insistencia per cert, que sigui per alló de que «quan els gossos lladren, alguna cosa senten», sigui per la predisposició que aquí tenim á creure sempre lo pitjor, molts son els contribuyents que donan ja l' estancament com un fet consumat.

—¿De veras? Li agraeixo de tot cor la noticia. —¿Per qué? —Precisament al llensar á volar la idea d' estancar la sal, vaig ferho á manera d' exploració del sentiment públich. Y desde 'l moment que ja 's dona com un fet consumat, no cal que m' amohini més fent indagacions.

—Vol dir, donchs, qu' en quant á la sal... —Jo no vull dir més sinó que per la boca mor' el peix...

—Y que per lo tant, veurém la sal estancada... Els llabis de 'n Navarro Reverter dibuixan una lleugera rialleta.

—Y si la estanqués ¿qué? ¿Qué ha de importarli á la gent d' aquesta terra lo que 'l ministre d' Hisenda fassi ó deixi de fer ab la sal? No comprantne está llesta. ¿No dihém sempre que 'l país de la sal es Espanya y que aquí el qui més y el qui menos ne té per vendre?

—Per vendre potser sí, pero no per tirar á l' olla. —Tant se val. ¿Vosté creu que encare hi ha qui gasta ollas en la nostra nació?

—S' ha parlat també molt de las cédulas. —¿Y qué 'n diuhen? —Que van á sufrir un augment de preu considerable. ¿Es veritat aixó?

—Una mica més veritat que lo de la sal. —¿De quina quantia será l' augment? —No ho sé encars: lo únich que puch dirli es que en aquest ram hi haurá novedats grossas. Com á introducció, comenso per participarli que tindrán moltas més classes de cédulas que ara. No vull que ni las ratas s' escapin de treurela. N' hi haurá per criaturas, per joves, per vells, per pobres, per milionaris, per casadas, per viudas, per solteras, per capellans, per frares, per monjas...

—L' ingrés, per aquests últims conceptes, ha de ser important. ¡Abundan tant las monjas y 'ls frares en aquesta terra!

—De lo que abunda es de lo que s' ha de treure partit. No aniré pas á posar, per exemple, un impost sobre la gent formal.

—Es veritat. Lo que per rengló recaudés el tesoro nacional sería molt magre. Y escolti: al idear vosté tots aquests recárrechs, ¿quin propósit el guía?

—Ei d' augmentar els ingresos del Estat. —¿Per qué vol aumentarlos? —Perque tinguém més quartos, home!

—Aquí justament es ahont volia portarlo. ¿Qué n' ha de fer l' Estat d' aquest excés de diners? —¿Excés? —Sí, senyor; excés. Vosté mateix está cansat de dirho.

—¿Que jo he dit que 'ns sobran els quartos? ¿Ahont ho he dit? ¿Quán? ¿Cóm? —En la *Graceta* al donar l' estat de la recaudació; en las notas oficials al condensar els resultats definitius dels últims pressupostos.

—No l' entench. —A fé donchs qu' es ben fácil. No hi ha pressupost, d' uns quants anys ensá, que no se saldi ab *superávit*. L' any 1903 varen sobrar tants milions; l' any 904, tants més; l' any 905, el doble... ¿Es ó no es veritat aixó?

—En efecte. —Lo mateix succeheix ab els resums de la recaudació mensual. Sempre s' ha cobrat més qu' en igual período del any anterior. Y sempre els cobros excedeixen extraordinariament als pagos.

—Ja veig que vosté s' hi fixa. —No solzament m' hi fixo, sinó que ab aquests datos al davant, reflexiono y 'm dich: Si al tancar-se l' exercici económich del any al Estat li sobran quartos, ¿per qué tracta encare de donar un' altra apretada al contribuyent, fenta 'hi esquitxar més?

—Home, home!... —¿Es que 'ls datos que 'l ministre publica son falsos, que aquests sobrans son mentida, ó es que l' Estat se complau en expreme al poble, fins que arribi á deixarlo sense forsa, sense alé, sense sanch?

El ministre clava socarronament la vista al rostre y 's posa á cantar:

«De la Hisenda nacional vol que jo li expliqui el *lío!*... ¡No me jaga V. veir, que tengo el labio partido!

Y ab aquesta inesperada francesilla musical dona fi la interessant conferencia.

FANTÁSTICH

UN es qüestió de mirar per la sort del treball y de la producció d' Espanya, no s' dirá que 'l govern no hi posi tots els seus cinch sentits. Aixís las sessions preparatorias del tractat de Comerç ab Fransa—segons explica un periódich—tenen lloch en territori espanyol (San Sebastián) pero las presideix el representant de la vebina República. Y el llenguatge que s' parla en las discusions es el francés, que no l' entén cap comissionat espanyol, excepció feta del Sr. Sitjes, director general de Aduanas, qu' es sórt com una tapia.

Ab aquestas máquinas burocráticas tan primorosas, no hi ha dupte que farán una feyna excelent els fabricants de mortallas pera la industria nacional.

El *Liberal* va posar en boca del general Linera las següents paraulas, apropósit de las últimas partidas:

«—Además yo tengo muy buenos amigos entre los que fueron generales carlistas. Ellos me han dicho que la cosa no tenía ninguna importancia. En diferentes ocasiones me han repetido que de haber algo me avisarian. Y yo tengo fe en su palabra.»

Enterats.

Llegeixo en un periódich extranger, partidari de que s' extingui á las donas el dret de sufragi:

«Sense las donas no hi hauria pas electors. Aixís, donchs, á la dona que procrea al elector no se li pot negar el dret d' elegir un diputat. Es més senzill y molt menos dolorós.»

No está mal.

Quánt cert es que de la discusió 'n surt la llum. Diuenge passat, en el *meeting* de controversia del

Condal, va donarse á conéixer un orador que deixá enrera las teorías més radicals de l' anarquía.

El company Villalobos proclamá l' imperi absolut de la voluntat. El tenir ideas, segons ell, encadena la voluntat del home, y l' home, pera ser lliure, no n' ha de tenir. Aixó val tant com dir que l' anarquía, qu' es una idea, constituheix un destorp, y que 'l fi natural del home es el salvatjisme. L' home no s' ha de agrupar, perque l' agrupament implica debilitat y temor. L' home ha de anar sol.

Ja veurán com, de deducció en deducció, la lógica ens portará á tots á pasturar.

Un miracle de Lourdes. Se celebrava una professó, y á un capellá nomenat Turinaz se li va ocorre colocar la custodia que portava sobre 'l cap de un pobre malalt, pensant que aixís el curaria.

Pero vels'hi aquí que 'l malalt va tenir una extremitut de nervis y un dels raigs de la custodia, que tallava com un ganivet, doná un cop sobre 'l cap del capellá, tan cert, que li rompé l' arteria temporal.

¡Y la miraculosa imatge tan seria, sense que li escapés el riure!

Al *Petit Catalán*, el periódich perpinyanés, que tan valenta campanya fa en pro de las reivindicacions de Catalunya en sentit radical, ja fa alguns días que las autoritats espanyolas no li deixan passar la frontera.

Y se n' ha de tornar á Fransa, ahont escampa las sevas opinions multiplicadas per l' arbitrariedad de qu' es objecte. Ab lo qual va creixent tant, que ja més que *Le Petit Catalán* es avuy *Le Grand Catalán*.

Tan gran, que 'l veyém per damunt del Pirineu, sense que necessiti alsarse de puntetas. Y al veure 'l li dihém:—¡Gracias per la teva campanya! ¡Mil gracias, valent company!

En Maurá va passar per Barcelona sense voler parlar ni una paraula de política. Veritat es qu' ell mateix, al veure que no passavan de dos dotzenas els partidaris seus que varen anarlo á rebre, devia compendre que no valia la pena de gastar saliva.

Ni al Círcul conservador va voler anar; y asseguran que va dir que aquesta classe de asociaciones tan sols se deuen visitar el día 2 de novembre (festa de la conmemoració dels difunts).

En Maurá creu que 'ls conservadors, que tan bella rebuda li feren quan vingué ab el rey y que avuy se quedan á casa y el deixan sol, son una colla de *morts*. Opina qu' en el partit no hi ha més que un viu: *ELL*.

Y pot ser tingui rahó.

Un aristócrata que, á pesar de tot, li guarda molt afecte y qu' es de aquells *setmesos* que no saben pronunciar las *erres*, en lloch de *Maura*, li diu *Maula*.

¡Y aquest sí que 'n té de rahó!

A Talavera de la Reina el rector ha sigut acribillat á punyaladas.

L' autor de l' hassanya no es autor sino *autora*: es la majordona que tenia y mantenía.

¿Qué hauria passat entre ells per arribar á tal extrem de barbaritat?

Vaja, qu' en certas rectorías succeheixen unas cosas ben edificants. Casi lo mateix qu' en els Edens-Concerts. Pero en els Edens son els homes els que pelan á las donas, y en las rectorías vice-versa.

Una frase d' en Romanones: —Jo no pretench menjarme als bisbes; pero estich decidit á no deixarme menjar per ells.

Ministre untat ab llart de la monarquia ¿y no vol que se 'l menjin? En tot cas será perque no 's agradan els pollastres coixos.

Signés republicá y estaria ben segur de que no se 'l menjarian. Per una rahó molt senzilla: perque als ministres republicans els bisbes may els han pogut *tragar*.

¿Qué deyan que portarian al bisbe de Tuy als Tribunals? —Sí, prou! Lo que ha succehit es que ha sigut ell qui hi ha portat á un periódich que s' ocupá de la seva famosa circular.

El borratxo del qüento, succehis lo que succehis, deya que tot s' acabaria sempre ab la puja del ví.

Els que fem periódichs, succeheixi lo que succeheixi, hem de dir també que tot s' acaba ab la denuncia de la premsa.

Una opinió d' en López Domínguez: —La qüestió dels bisbes es un grá passatjer que li ha sortit al govern.

Jo crech que 'l general dels canaris s' equivoca. No es un grá lo que li ha sortit, sino tota una granellada.

Y com sigui que li ha faltat resolució pera reventarla, se li tancarà dintre del cos y li costará la vida.

No fa pas molt temps que 'l clero espanyol, per un tres y no res, negava la terra sagrada á qualsevol difunt.

Pero ara, al veure que anava cundint l' afició als enterros civils, s' empenya en ser l' árbitre en la qüestió d' enterraments, determinant si els cadavres han de ser sepultats en els cementiris neutres ó en els católichs. Y generalment opta pera que ho siguin en els últims.

Si no que 's veu qu' es qüestió de negoci, 's diria que 'l clero espanyol no té altra deria que la de *portar sempre la contraria*.

Y aixó hauria de bastar pera que 'l poble 's decidís á pagarlo ab la mateixa moneda.

Una empresa *yankee*, de acort ab el govern turch y en connivencia ab el patriarca de Jerusalém, se proposa explotar la venta de las ayguas del rin Jordá embotelladas, las quals se destinarán á l' administració del Sant Batisme als fills de familias que puguin pagarho bé.

Es molt xocant qu' en aquesta empresa espiritual hi entrin els protestants, els turchs y els católichs... Aixó vol dir qu' en tractantse de negocis no reconeixen més que un Deu.

El *Dio di l'or* d' en Meñistófeles.

Una empresa *yankee*, de acort ab el govern turch y en connivencia ab el patriarca de Jerusalém, se proposa explotar la venta de las ayguas del rin Jordá embotelladas, las quals se destinarán á l' administració del Sant Batisme als fills de familias que puguin pagarho bé.

Es molt xocant qu' en aquesta empresa espiritual hi entrin els protestants, els turchs y els católichs... Aixó vol dir qu' en tractantse de negocis no reconeixen més que un Deu.

El *Dio di l'or* d' en Meñistófeles.

Una empresa *yankee*, de acort ab el govern turch y en connivencia ab el patriarca de Jerusalém, se proposa explotar la venta de las ayguas del rin Jordá embotelladas, las quals se destinarán á l' administració del Sant Batisme als fills de familias que puguin pagarho bé.

Es molt xocant qu' en aquesta empresa espiritual hi entrin els protestants, els turchs y els católichs... Aixó vol dir qu' en tractantse de negocis no reconeixen més que un Deu.

El *Dio di l'or* d' en Meñistófeles.

Un adagi catalá

Minyons, no val á badá.

No's pot ser democrata sense admetre la legalitat de totes las ideas.

Y al dir de totes, volém dir de totes enterament, sense ni una sola exclusió. No excluhim ni á las carlistas. Las aburrím: pero els que las professan están en el seu dret al defensarlas.

De igual manera ells aburrirán las ideas republicanas y radicals que nosaltres professém; pero no poden menos de admetre la seva legitimitat. Y no sols l'admeten, sino que no tenen cap reparo en unir la seva acció á l'acció dels que las professan, dintre de la Solidaritat catalana.

Quina major conquesta podia ambicionar la Democracia, que fer que ls absolutistas se mostressin partidaris de la llibertat de totes las creencias polítiques?

Llegeixo:

«De Nova York diuen que i President Roosevelt ha firmat una lley fent extensiva la jornada máxima de vuyt horas á tots els obrers públics ó que depenguin del govern.»

Sobre aquest particular es oportú recordar que l'Ajuntament de Barcelona, compost de republicans y regionalistas, s'ha adelantat al mateix President de la República dels Estats Units.

En poch temps els franchs han baixat de 40 á 11, y no obstant las subsistencias continúan tant ó més caras que avants de la baixa.

Ja recordarán que la causa de la carestia dels aliments no era altra, segons deyan, que la excessiva elevació dels franchs.

Y els consumidors tan tontos, sense saber descubrir els lladres que se'ls hi menján una part de la racció!

A Tuy hi ha un bisbe atrevit que á tot bitxo planta cara y á Madrid hi ha un governant qu' en compte de sanch té horzata.

La lley es igual per tots, diu la Constitució nostra: lo que 's calla es que al damunt de la lley hi ha el peu de Roma.

¿Cobra y després de cobrar pren el pé á aquell que 'l paga? No cal que diguis res més: ha de sé un bisbe d' Espanya.

El comte de Romanones sembla un núvol informal: sempre está amenassant pluja, pero 'l xubasco may cau.

Las rebeldías dels bisbes no 's curan ab indirectas; el remey més eficaz es un pét de Marsellesa.

¿La energia del Govern? Jo te 'n donaré la pista. Vésten á Tuy, y allí es fácil que la trobis... feta á micas.

Si vols veure uns quants demócratas confosos y perturbats, no has de fer més que una cosa: clávals una pastoral.

En López Domínguez:—¡Calma! El coix:—¡Jo aixó no ho aguanto!

DON ANTON:—A caseta depressa y poch enrahonar, qu' en boca tancada no hi entran moscas.

Els bisbes (fentse l'ullet):
—¡Benaventurats els mansos!

A la puerta de cal bisbe no me vengas á llorar, que ab lloros ó sense lloros, mana 'l Papa, y s' ha acabat.

Vaig posarme á periodista, vaig escriure un articlet y ans de las vintiquatre horas ja estava encausat y pres.

Surto á la fi, 'm nombran bisbe y, mireu lo qu' es Espanya, desde llavoras escrich tot lo que 'm dona la gana.

Aixó, benvolguts germans, ó no vol dir res ó indica que de llibertat d' imprenta sols ne té el qui porta mitra.

L. WAT

À LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—Es-ti-ma-ri-a.
- 2.ª GEROGLÍFICH.—Com mes vicis. mes perjudicis.

Han endevinat totes ó part de las solucions corresponents al número anterior, els caballers: Barberet, Noy de Pallejá, el Faiges, Enrich Bonagarriga (a) Suat, Josepet de Poboleda, A. Nadal, Tres calandris de Masnou, R. A. (a) Pau de las Calsas Curtas, I. Vergés F. y Joaquina Vilá.

ENDEVINALLAS

XARADA

Vaig á fer una xarada ben fácil d'endavinar, perque, la vritat, al ferla me trobo poch inspirat. Ab aixó, lectors, dispensin; no s'hi trenquin massa 'l cap, que no mes que se la mirin, la solució trobaran.

Es un número primera; dos, es part del cos humá; tersa-prima, sense dubtes diminutiu que treu nas. Segona-quarta-segona, nom de dona, y además una sarsuela bonica que per tot, sovint la fan. Segona-terza, tothom que té mossos ó criats, quarta-segona 'l poeta els seus versos inspirats; ab dos-invers, sempre pesca bastants peixos, mon cunyat. Segona-dos el meu nen, que no mes te que mitj any; y segona-dos, pronuncia, (l'única cosa que sab.) Si no sabs la solució de dos xarada trobar, te diré, que tens el tot á las tevas propias mans.

LL. SALVADOR

ANAGRAMA

Molt calorós es 'l istiu y si en un día de tot.

no més quatre total cauen, encare fa més calor.

F. JOANET

ROMBO

1.ª línea consonant.—2.ª lo que sol anomenar un quau va depressa y está atestat de gent.—3.ª apellido molt conegut.—4.ª nom de poble.—5.ª clase de roba.—6.ª enfermetat y 7.ª consonant.

MAGÍ RUBÍ Y MELIÀ

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1	2	3	4	5	6	7	8	—	Poble catalá.
1	2	5	4	5	8	7	—	Arbre (plural).	
6	3	4	5	8	7	—	—	Molts ne gastan.	
3	6	7	8	7	—	—	—	Poble catalá.	
3	4	5	7	—	—	—	—	Id. id.	
5	6	7	—	—	—	—	—	Prenda de vestir.	
6	3	—	—	—	—	—	—	Part de la persona.	
2	—	—	—	—	—	—	—	Vocal.	

MUSLILH

GEROGLÍFICH

+ + + +
 P I
 O O O
 +
 I

PEP SERRADELL

Caballers: Noy de Pallejá, el Faiges, Un Ll. F. de I.ª, Josepet de Poboleda, Un bufalaga, Tres calandris de Masnou, Noy de Batua Lolla, Un domador de canaris, C. Arcanal y Paquito de Reus: No hi ha res á fer.

Caballers: Enrich Bonagarriga (a) Suat, Miquel Roca, R. A. (a) Pau de las Calsas Curtas, V. Miró, y Un defensor de Port-Arthur: Poch ó molt s'aprofita.

Caballers: A. F., R. Ll., A. R. C., J. B., E. F., F. A. S., El Compte de la Verola, P. P., J. M. J. y P., S. F. y F., J. B. y R., E. I. y P., P. L., J. M. y S. y A. Garrell: Rebut tot lo destinat als Almanachs, y s'agraeix moltíssim.

Caballer: Aguilera: Rebut y farém tria. En Pepet li envia tants recados.—Carlitos: Els seus dibuixos ens fan d'alló més gracia. Pero gracia casulans, s'enten.—Antoni Roca Coll: El quento no es gran cosa.—Un ganxet: No va del tot malament.—Jaume Socías: Santa ignocència! —Eugeni Durán: Aixó dels sonets, quan no 'ls firma 'l Stechetti, tots tenen el mateix gust: de carn ab castanyas.—Francisco Rós: M' es impossible.—Isidre Vendrell: No li asseguro.—J. Vilá: Els versos son infernals.—Tayeda: No val la pena de enredarshi.—J. Carreras y B.: Aixó es detestable.—Pere Pastells: Agrahim l'atenció, però ja hem sopat.—F. F. S.: S'hi nota més bona voluntat que experiencia.—S. Coderch: Resulta molt afrancesat tot aixó.—A. Solé: Ab el temps, y á copia d'estudiar forsa el natural, crech que 'n sortirem. Ara com ara, es inútil.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Oim, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

LA CARICATURA AL EXTRANGER

La República francesa cassant á la gran bestia

—¿Qué fas, noya? Jo demano quartos y nó plom.

(De La Calotte)